

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะการวัดและประเมินผลจะทำให้ทราบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีข้อบกพร่องอย่างไร และผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้การวัดและประเมินผลการเรียนได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ที่ทำการวัดและประเมินผลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการวัดและประเมินผลเป็นอย่างดี ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเรียนโดยแบ่งออกเป็นหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการศึกษาโดยทั่วไป
2. การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการศึกษา

ความหมายของการวัดผลการศึกษา

ทอนไดค์ (Thorndike) ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่าเป็น การบอกคุณลักษณะของคนที่ได้พัฒนาหลังจากให้การศึกษา ลักษณะของการพัฒนานั้นสามารถบอกได้ด้วยวิธีการ 2 วิธีคือ

1. การทดสอบ
2. การสังเกตพฤติกรรม¹

จอห์น คลาร์ก มาร์แชล (Jon Clark Marshall) ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่าการวัดผลการศึกษาคือ การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้พิจารณาตัดสินใจ และกล่าวถึงลักษณะของการวัดผลการศึกษาว่า

1. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดทางอ้อม ไม่สามารถวัดได้โดยตรง เช่น การวัดน้ำหนักส่วนสูงของคน
2. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดที่ยังไม่สมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้จากการวัดจะต้องนำมาเปรียบเทียบหรือประเมินกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วจึงแปลความหมาย
3. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดที่ต่อเนื่องหมายความว่า การวัดผลจะต้องดำเนินติดต่อกันทุกระยะของการศึกษา หากการวัดผลขาดตอนหรือเว้นระยะนานเกินไป ผลที่ได้จากการวัดอาจคลาดเคลื่อนได้
4. การวัดผลศึกษามักใช้ในการจำแนก เช่น การทดสอบเพื่อจำแนกนักเรียนที่สอบได้และตก โดยคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐาน²

วิกเตอร์ เฮช แอล (Victor H. Noll) ได้อธิบายความหมายของการวัดผลสรุปได้ว่า การวัดผลมีความหมายกว้างกว่าการทดสอบ การทดสอบหมายถึงการใช้ข้อสอบที่เป็นชุด เพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แต่การวัดผลเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบปริมาณ คือข้อมูลที่เป็นตัวเลข ซึ่งได้จากการวัดผล ซึ่งมีได้หมายถึงการใช้ข้อสอบเท่านั้น แต่ยังมีหมายรวมถึงการใช้สเกลหรือมาตราส่วนประมาณค่า แบบตรวจสอบ

¹Edward L. Thronidike, Measurement and Evaluation in Psychology and Education (New York: John Wiley, 1972), p. 5.

²Jon Clark Marshall, Essential of Testing (Philippine: Addison Wesley Publishing Co., 1972), pp. 1-3.

รายการต่าง ๆ หรือแบบสอบถาม¹

ชวาล แพทย์กุล กล่าวถึงการวัดผลการศึกษาไว้ว่า "การวัดผลการศึกษา คือ ขบวนการใด ๆ ที่จะได้ไถ่มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่งอันมีความหมายแทนขนาดสมรรถภาพทางธรรมที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องกระตุ้น ก็ถือเอาจำนวนผลงานที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบออกมาเป็นเครื่องชั่งบอกว่าเขามีสมรรถภาพในเรื่องนั้น ๆ ปานนั้น"²

กมล สุดประเสริฐ ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่า การวัดผลคือ การตรวจสอบหรือค้นหาสิ่งที่เราต้องการตรวจสอบนั้นว่ามีปริมาณและคุณภาพมากน้อยเพียงใด การวัดด้านปริมาณนั้นถ้าเราใช้เครื่องมือวัดที่มีมาตรฐาน ผลการวัดก็จะได้ตัวเลขที่ถูกต้องแน่นอน เช่น เครื่องชั่ง ตวง วัด ช่วยให้เราทราบว่าสิ่งซึ่ง ตวง และวัดนั้นมีน้ำหนัก ปริมาณ และความกว้างยาวเท่าไร ส่วนการวัดด้านคุณภาพนั้นไม่มีเครื่องมือวัดที่จะสามารถบอกตัวเลขให้ถูกต้องแม่นยำนัก การวัดสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการสังเกต และดูจากความรู้สึก เช่น ดี เก่ง แข็งแรง เป็นต้น³

สุภาพ วาดเขียน และอรพินท์ โภชนดา กล่าวถึงการวัดผลว่า "การวัดผลเป็นขบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของ หรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่สอบวัด และเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ ผลที่ได้จากการวัดจะเป็นจำนวนตัวเลข หรือหน่วยที่ใช้แทนลักษณะนั้น ๆ ได้"⁴

¹Victor H. Noll, Introduction to Educational Measurement, 3d ed. (Boston: Houghton Mifflin Co., 1972), pp. 14-15.

²ชวาล แพทย์กุล, เทคนิคการวัดผล, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 140.

³กมล สุดประเสริฐ, หลักและวิธีวัดผลการศึกษา (พระนคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2510), หน้า 6.

⁴สุภาพ วาดเขียน และอรพินท์ โภชนดา, การประเมินผลการเรียนการสอน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 3.

เขาวดี ราชชัยกุล ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลทางการศึกษา
ว่าเป็นขบวนการตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินคุณค่า (Value
Judgement) จากสิ่งที่วัดได้ โดยอาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผนในการรวบรวม
ข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่ากิจกรรมการศึกษานั้นมีข้อบกพร่อง
หรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป¹

สุภาพ วาดเขียน และอรพินท์ โภชนดา ได้ให้ความหมายของการประเมิน
ผลการศึกษว่าเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า การกระทำที่ว่ามี
บางที่ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้อาจการวัดเพียงวิธีเดียว เช่นการประเมินผลจากคะแนนสอบ
แต่ส่วนมากมักเป็นการประเมินผลจากข้อมูลที่ได้อาจการรวบรวมการวัดหลาย ๆ วิธี
ต่าง ๆ กัน เพื่อวินิจฉัยคุณค่า หรือตัดสินคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ถูกวัด²

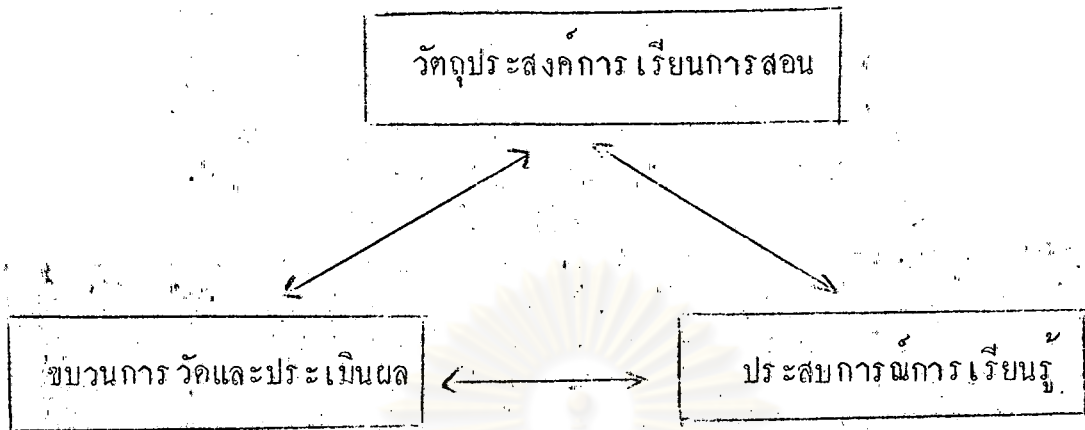
ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนและการวัดผลประเมินผล

จุดมุ่งหมายสำคัญของการสอน คือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา การที่ผู้สอนจะรู้ว่าผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป
อย่างไรบ้างต้องอาศัยการวัดและประเมินผล จูเลียน ซีสแตนเลย์ และเคนเนธ ดี
ฮอปกินส์ (Julian C. Stantey, Kenneth D. Hopkins) ได้แสดงแผนภาพ
ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ประสิทธิภาพการเรียนรู้ หรือ
กิจกรรมการเรียนการสอนและขบวนการวัดผลประเมินผล ดังนี้

004617

¹เขาวดี ราชชัยกุล, "หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา," วารสาร
ครุศาสตร์ 8(กันยายน-ตุลาคม, 2521): 14.

²สุภาพ วาดเขียน และอรพินท์ โภชนดา, การประเมินผลการเรียน
การสอน, หน้า 3.

วัตถุประสงค์การเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดขบวนการสอน หรือการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาแก่ผู้เรียน และกำหนดขบวนการวัดผลประเมินผล ขณะเดียวกันการวัดผลประเมินผลและประสบการณ์ทางการศึกษาจะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจวัตถุประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนขึ้น วัตถุประสงค์การเรียนรู้มักกำหนดออกมาในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ~~ที่~~ที่คาดหวังให้นักเรียนแสดงออกหลังจากที่ครูได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แล้ว หากนักเรียนสามารถแสดงออกได้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ก็แสดงว่านักเรียน บรรลุผลการเรียน แต่เนื่องจากพฤติกรรมบางอย่างไม่สามารถเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ อาทิเช่น ความซาบซึ้ง ความสนใจ ซึ่งครูผู้สอนไม่สามารถวัดได้อย่างชัดเจนหรือแน่นอนได้ว่ามีความซาบซึ้งหรือสนใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดแค่ไหน เพราะพฤติกรรมที่แสดงว่าซาบซึ้งและสนใจนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถวัดได้อย่างเด่นชัด แต่อย่างไรก็ตาม ครูก็สามารถวัดได้โดยการสังเกต สัมภาษณ์ หรือแบบสำรวจรายการเพื่อตรวจสอบได้

ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สถาบันการศึกษาจัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วทั้งในด้านวิธีการและเนื้อหาวิชา เช่นการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเวลาและความเหมาะสมกับวัยผู้เรียนด้วย การที่จะทราบว่าประสบการณ์การเรียนรู้

ที่จัดนั้นทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ประสงคามากน้อยเพียงใด จำเป็นต้องอาศัยขบวนการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ผลที่ได้จากการประเมินผลจะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) แสดงถึงประสิทธิภาพของการสอน และการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน¹

ความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการศึกษา

ชวาล แพร์ทกุล กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการวัดผลการศึกษาว่าเป็นการปรับปรุง และพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนและเรียนดีขึ้น เพราะทุกครั้งที่มีการวัดผลประเมินผลจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนทบทวนเนื้อหาความรู้ที่เรียนมา ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนว่าตนเรียนเก่งหรืออ่อนในเรื่องใด นอกจากนี้การนำผลการวัดมาเป็นข้อมูลหนึ่งในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งช่วยให้การตัดสินใจมีความเที่ยงตรงแน่นอน และยุติธรรมมากขึ้น²

กมล สุกประเสริฐ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลว่ามีความหมายอยู่ 2 ประการคือ

1. เพื่อวัดระดับพัฒนาการของนักเรียน และหาทางส่งเสริมปรับปรุงการเรียน คือให้ทราบว่านักเรียนมีความเจริญงอกงามไปในแนวใด จะใดส่งเสริมให้ความเจริญงอกงามทางด้านนั้นเป็นไปได้มากขึ้นและเร็วขึ้น แทนที่จะทำการสอนไปอย่างปกติมิได้เน้นจุดเด่นของพัฒนาการของนักเรียน

2. เพื่อค้นหาสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ อาทิเช่น เนื้อหาวิชาที่สอนยากเกินไป

¹ Julian C. Stanley and Kenneth D. Hopkins, Educational and Psychological Measurement and Evaluation (New Jersey: Prentice Hall, 1972), pp. 5-6.

²ชวาล แพร์ทกุล, เทคนิคการวัดผล, หน้า 4.

วิธีสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียน

วนิช บรรจง กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวัดผลไว้ดังนี้คือ

1. วัดผลเพื่อจัดตำแหน่ง (Placement) เป็นการวัดผลเพื่อดูระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคนว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มทำให้สามารถทราบพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เพื่อช่วยในการจัดกลุ่มนักเรียน และคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนในสถาบันต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ

2. วัดผลเพื่อเปรียบเทียบ (Assessment) เป็นการวัดผลเพื่อดูการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของนักเรียนวางออกมาจากเดิมเท่าใด เป็นการเปรียบเทียบสมรรถภาพของนักเรียนในช่วงเวลาหนึ่งว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

3. วัดผลเพื่อวินิจฉัย (Diagnose) เป็นการวัดเพื่อค้นหาว่านักเรียนแต่ละคนเก่ง-อ่อนในวิชาใด เนื่องจากสาเหตุใด เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน และหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. วัดผลเพื่อพยากรณ์ (Prediction) การวัดเช่นนี้เพื่อชี้คะแนนไปทำนายว่านักเรียนจะเรียนอะไร และจะสำเร็จหรือไม่ เป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษาแนะแนวในด้านการเรียนในสาขาที่ตรงกับความสามารถ ความสนใจและเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพในอนาคต

5. วัดผลเพื่อประเมินผล (Evaluation) เป็นการวัดเพื่อนำผลที่ได้ไปประเมินคุณค่า พิจารณาวินิจฉัยว่านักเรียนเก่ง-อ่อน สมควรผ่าน-ไม่ผ่าน หรือมีพัฒนาการในการเรียนขั้นสุดท้ายอย่างไร เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป¹

¹วนิช บรรจง, วิชาการศึกษาลักษณะการสอน; พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงสยาม, 2518), หน้า 209-210.

หลักการวัดผลการศึกษา

เพื่อให้การวัดและประเมินผลการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูควรคำนึงถึงหลักการวัดและประเมินผลดังต่อไปนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการจะวัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน จุดมุ่งหมายที่กำหนดนั้นจะอยู่ในขอบข่ายของวัตถุประสงค์การศึกษา ซึ่งจะต้องครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งในด้านพุทธิปัญญา ทักษะและความรู้สึกหรือค่านิยม

2. เลือกเทคนิคการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเหมาะสมกับสิ่งที่จะวัด เพื่อให้บรรลุผลที่ตั้งไว้ โดยพยายามเลือกเทคนิคการวัดผลที่จะวัดพฤติกรรมของผู้เรียนได้ตรงตามต้องการที่สุด

3. ใช้เทคนิคการวัดผลหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทุกด้านตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพราะว่าไม่มีเทคนิคการวัดผลใดที่สามารถวัดความเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน เทคนิคแต่ละอย่างต่างก็มีข้อจำกัดในตัวของมันเอง

4. ศึกษาให้รู้ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคการวัดผลที่ใช้แต่ละประเภท ซึ่งจะช่วยให้ใช้เทคนิคได้อย่างรัดกุมและรอบคอบ เป็นการเพิ่มความเที่ยงตรง และประสิทธิภาพของผลที่ได้จากการวัด

5. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า การวัดผลนั้นไม่ควรกระทำเพื่อตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งหวังต่อไปว่าจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนนั้นว่าเด่นค้อยในด้านใดบ้าง จะแก้ไขสิ่งที่ยบกพร่องอยู่ได้อย่างไร และนำผลจากการวัดนั้นมาเป็นแนวทางในการจัดและบริหารงานการศึกษาด้วย¹

¹ ชุมพร ยงกิตติกุล และประคอง วรรณสุต, "การวัดและประเมินผลการศึกษา," การสอนและการวัดผลการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 32-33.

หลักการประเมินผลการศึกษา

การประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัดผลทางการศึกษา โดยอาศัยผลจากการวัดเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ หรือมาตรฐานที่วางไว้ แล้วตีค่าหรือสรุปว่านักเรียนคนนั้นมีระดับพัฒนาการทางการเรียนอย่างไร หรือมีคุณภาพสูง-ต่ำอย่างไร การประเมินผลการศึกษาจำเป็นต่องานถึงองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ

1. มาตรฐาน (Standard) ในที่นี้หมายถึงเป้าหมายหรือความต้องการที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสิ่งที่จะประเมินว่าสิ่งนั้นดีเหมาะสม ถูกต้องและควรมีคุณสมบัติอย่างไรแค่ไหน ในการเรียนการสอนครูจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขึ้นต่ำไว้ เช่น เมื่อกำหนดศัพท์คำยาก 10 คำ นักเรียนต้องเขียนได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 คำ เป็นต้น นักเรียนที่สามารถผ่านเกณฑ์ขั้นต้นจึงจะนับว่าสอบผ่านหรือสามารถเรียนบทเรียนต่อไปได้ เกณฑ์มาตรฐานแต่ละวิชาจะแตกต่างกันตามความยากง่ายของเนื้อหาและลักษณะผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน

2. การวัดผล (Measurement) ตามความหมายเป็นกระบวนการกำหนดหาจำนวนปริมาณของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยอาศัยเครื่องมือเป็นหลักในการวัดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ สำหรับการวัดผลในทางการศึกษาจะหมายถึงการตรวจสอบดูปริมาณการเรียนรู้ตลอดจนคุณสมบัติของผู้เรียนว่ามีพัฒนาการอยู่ในระดับใด มากน้อยเพียงใด ผลที่ได้จากการวัดในที่นี้ก็คือ ข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน

3. การตัดสิน (Judgement) เป็นการนำผลที่ได้จากการวัดไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อสรุปหรือตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร การตัดสินจะมีความยุติธรรม เพียงตรงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้งสองอย่างที่กล่าวมาแล้วเป็นสำคัญ กล่าวคือถ้าเครื่องมือที่ใช้ในการวัดหรือกระบวนการวัดผลขาดคุณภาพผลของการวัดก็ให้ผลที่ไม่แน่นอนการตัดสินก็จะเกิดความผิดพลาดง่าย และถ้าเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้นั้น หากตั้งไวสูงเกินไปผู้เรียนก็ยากที่จะบรรลุถึงเกณฑ์ได้ หรือถ้า

เกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำเกินไปอยู่เรียนก็จะผ่านเกือบทั้งหมด ทำให้ผลที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ¹

ประเภทของการประเมินผล

การประเมินผลที่สำคัญมี 2 ประเภทคือ

1. การประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียน (Formative Evaluation)
2. การประเมินผลเพื่อตัดสินการเรียน (Summative Evaluation)

เบนจามิน เอส บลูม, เจ โทมัส เอสทิง และยอร์จ เอฟ เมคัส

(Benjamin S. Bloom; J. Thomas Hastings and George F. Madaus)

ไดกล่าวถึงการประเมินผลทั้ง 2 ประเภทไว้ดังนี้

1. การประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียน (Formative Evaluation)

เป็นการประเมินผลย่อยที่กระทำอยู่เสมอในระหว่างการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะดูความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนและจะทำให้ทราบว่านักเรียนมีข้อบกพร่องทางการเรียนอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป สำหรับครูก็จะทำให้ทราบว่ากิจกรรมการสอนและสื่อการเรียนที่ใช้อยู่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลแบบนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์และการทดสอบ เป็นต้น โดยมากจะประเมินเมื่อจบบทเรียนหรือเรื่องที่เรียนแต่ละครั้ง

2. การประเมินผลเพื่อตัดสินการเรียน (Summative Evaluation)

เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะวัดความสามารถของนักเรียนจากการเรียนทั้งหมดเพื่อตัดสินในขั้นสุดท้าย ว่าผู้เรียนผู้นั้นประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ เทคนิคที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนของนักเรียนถูกกำหนดโดยจุดมุ่ง

¹ไพศาล หวังพานิช, "กระบวนการประเมินผลการศึกษา," พัฒนาวิทย์ 11

(กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2518), หน้า 21-24.

หมายของการเรียนการสอน เทคนิคดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ผล
ที่ครูสร้างขึ้น¹

นอกจากนี้การประเมินผลอาจจำแนกตามเกณฑ์การประเมินผลได้เป็น 2
ประเภท คือ

1. การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced) เป็น
การประเมินจากเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ครูกำหนดขึ้น เพื่อที่จะประเมินคุณภาพโดย
เปรียบเทียบกับเกณฑ์ สำหรับการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินนั้น ครูอาจจะเป็นผู้กำหนด
เกณฑ์ขึ้นเองหรืออาจจะมีเกณฑ์ที่เป็นสากลอยู่แล้ว เช่น เกณฑ์ระดับชาติ เกณฑ์ระดับ
ท้องถิ่น ในการประเมินผลการศึกษานิยมใช้การวัดอ้างอิงจากเกณฑ์ เพราะนักประเมิน
ผลสนใจที่จะเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนกับ เกณฑ์มากกว่าเปรียบเทียบกันเอง
ในหมู่ผู้เรียน เกณฑ์ในการประเมินผลส่วนใหญ่ได้มาจากจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
ระดับความสามารถของผู้เรียนที่พึงปรารถนา หรือพฤติกรรมที่คาดหวังหลังจากการสอน²
การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ได้นำมาใช้ในการตัดสินการเรียนของนักเรียนเพื่อเลื่อนชั้น
เช่นตามหลักสูตรใหม่ได้กำหนดไว้ว่าผู้เรียนจะเลื่อนชั้นได้ก็ต่อเมื่อสอบผ่านร้อยละ 60
ของจุดประสงค์แต่ละมวลประสบการณ์ ฉะนั้น เกณฑ์ในที่นี้คือร้อยละ 60 นั่นเอง

2. การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced) เป็นการประเมิน
ความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนโดยเปรียบกับนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ได้รับการวัด
ผลด้วยเครื่องมือชนิดเดียวกัน เช่นให้นักเรียนสอบข้อสอบแล้วเทียบผลการสอบของแต่ละคน

¹ Benjamin S. Bloom, J. Thomas Hasting and George F. Madaus,
Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning
(New York: McGraw-Hill Book Co., 1971), pp. 61-62.

² อุทุมพร ทองอุไทย, การประเมินทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พิมพ์ปริษา, 2520), หน้า 35-38.

กับค่าเฉลี่ยของกลุ่มว่าใครจะได้คะแนนสูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มนี้ การประเมินแบบอิงกลุ่มนี้จะทำให้ทราบว่านักเรียนคนใดเก่งหรืออ่อนกว่าเพื่อนในกลุ่ม¹ เพื่อจะได้จัดสอนเพื่อช่วย เหลือนักเรียนที่อ่อนให้เรียนทันเพื่อน การประเมินผลแบบนี้มักนำมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

เทคนิคการวัดผลการศึกษา

การวัดทางกายภาพส่วนใหญ่เราสามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ มีเครื่องมือและเกณฑ์เป็นมาตรฐาน เช่น การวัด ความกว้าง ความยาว น้ำหนัก ส่วนสูง ส่วนผลิตผลทางการศึกษามีลักษณะเป็นนามธรรม จำเป็นต้องใช้วิธีการต่าง ๆ หลาย ๆ วิธี ในการวัดและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลของการวัดถูกต้อง และน่าเชื่อถือ เทคนิควิธีในการวัดจึงอาจประมวลได้ดังนี้ คือ

1. การสังเกต (Observation) เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งครูผู้สอนจะใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจริงของนักเรียน แล้วนำผลที่ได้ไปประกอบการวัดผลด้วยเครื่องมืออื่น ๆ ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร ทำให้การประเมินผลน่าเชื่อถือ และยุติธรรมยิ่งขึ้น การสังเกตมี 2 ลักษณะคือ

1.1 การสังเกตพฤติกรรมขณะการสอน เป็นการสังเกตนักเรียนขณะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ เช่น ทำงานเกษตร ทำงานประดิษฐ์ ครูจำเป็นต้องสังเกตกระบวนการทำงานของนักเรียนในคานต่าง ๆ เป็นต้นว่า การทำงานรวมกัน ความเอาใจใส่ในการทำงาน เป็นต้น การสังเกตประเภทนี้ใช้ควบคู่กับการตรวจผลงาน

¹ วิไลวรรณ วิทย์วิโรจน์, การประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2522), หน้า 86.

1.2 การสังเกตพฤติกรรมหลังการสอน เป็นการสังเกตการแสดงออกและความเป็นไปของนักเรียนที่เกิดขึ้น โดยครูมีใคร่ส่วนบังคับให้เกิดขึ้นโดยตรง เช่น เมื่อครูสอนนักเรียนเกี่ยวกับการทำความสะอาดร่างกายไปแล้ว ครูจะคอยสังเกตว่าภายหลังจากนั้นนักเรียนรู้จักทำความสะอาดร่างกายหรือไม่ แล้วนำผลที่ได้จากการสังเกตนั้นไปตัดสินตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การสอบถามควววาจาหรือจากการสนทนาโต้ตอบกัน เพื่อหาข้อมูลบางอย่าง วิธีสัมภาษณ์ส่วนคล้ายกับแบบสอบถาม คือใช้วิธีถาม ตอบ เพื่อให้ได้รับความรู้ตามที่ต้องการ โดยใช้คำถามถามผู้สัมภาษณ์โดยตรง เป็นการพูดคุยตอบมาเป็นรายบุคคล ผู้สัมภาษณ์ควรใช้การบันทึกประกอบด้วย เพื่อใช้ในการวินิจฉัยและค้นหารายละเอียดข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทักษะคติ ความสนใจ และประสบการณ์ส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ควรกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่ชัด ผลการสัมภาษณ์ควรบันทึกไว้ทันที หรืออาจใช้เทปบันทึกผลการสัมภาษณ์ไว้ก็ได้

ครูผู้สอนควรใช้การสัมภาษณ์ประกอบกับการสังเกต เพราะนอกจากจะใช้การฟังและการดูแล้วยังใช้การพูดคุยเป็นเครื่องสื่อความหมายอีกด้วย ทำให้ครูทราบปัญหาและวินิจฉัยปัญหาได้ตรงตามความเป็นจริงมากขึ้น

3. การตรวจผลงาน (Checking) หมายถึง การนำผลงานของนักเรียนมาพิจารณา ที่คุณค่า ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น การตรวจสอบด้านคุณภาพ ได้แก่ ความถูกต้อง ความสวยงาม ประโยชน์ที่จะนำไปใช้ เป็นต้น และการตรวจสอบด้านปริมาณ ได้แก่ จำนวนผลงานที่นักเรียนทำได้ การตรวจผลงานนี้จะช่วยให้ครูทราบความก้าวหน้า และผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ก่อนตรวจผลงานครูควรวางเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า ก่อนที่นักเรียนจะเริ่มลงมือทำงาน

4. การทดสอบ (Test) เครื่องมือสำคัญของการทดสอบ คือแบบทดสอบ ซึ่งหมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปทำการวัด (สอบ) นักเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลของการศึกษา หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบนั้นครูอาจสร้างขึ้นเองหรือร่วมกันสร้าง

ในนามของกลุ่มโรงเรียน อำเภอ หรืออาจใช้ขอสอบมาตรฐานก็ได้ ขอสอบที่ครู
สร้างอาจเป็นข้อสอบแบบความเรียง แบบปรนัยหรือทั้งสองอย่าง¹ และควรวัดได้
ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ นอกจากนี้แบบ
ทดสอบที่ครูสร้างขึ้นควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

4.1 มีความตรง (Validity) หมายถึงแบบทดสอบที่สามารถ
วัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง และสมบูรณ์ตามความมุ่งหมาย
กล่าวคือ แบบทดสอบจะมีค่าตามที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามที่ครูสอนและผลที่ได้จาก
การทดสอบจะสามารถจำแนกเด็กออกเป็น 3 ประเภท คือ เก่ง ปานกลาง และไม่
เก่งได้ถูกต้องตรงตามสภาพความจริง

4.2 มีความเที่ยง (Reliability) หมายถึงความคงที่ของ
คะแนนที่ได้จากการทดสอบคนกลุ่มเดียวกันสองครั้งด้วยแบบทดสอบเดิม

4.3 ความเป็นปรนัย (Objective) หมายถึง แบบทดสอบ
ที่ไม่ขึ้นกับความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะทุกคนที่อ่านข้อสอบ
นั้นจะเข้าใจตรงกันทั้งวิธีการและเนื้อเรื่อง กล่าวคือมีคำตอบที่แน่นอน และเห็นพ้อง
ต้องกันว่าถูกหรือผิด แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย จึงต้องเป็นแบบทดสอบที่มีคำถาม
ชัดเจน รัดกุม มีวิธีการตรวจให้คะแนนอย่างมีมาตรฐานและสามารถแปลความหมาย
ของคะแนนออกมาเป็นอย่างเดียวกัน

5. การบันทึก (Record) เป็นการบันทึกพฤติกรรมที่เด่นและเห็นว่า
จะมีความสำคัญในการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล การบันทึกควรทำทุกครั้งที่มีพฤติกรรมที่
น่าสนใจเกิดขึ้น ลักษณะการบันทึกมี 3 แบบคือ

¹วิชัย ราษฎร์ศิริ, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ
นคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 79-80.

5.1 ระเบียบสะสม (Cumulative Record) คือการบันทึกเกี่ยวกับการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียนเก็บสะสมไว้ เช่น ประวัติส่วนตัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว รายละเอียดเกี่ยวกับการเรียน ประวัติ สุขภาพ ความถนัด ความสนใจพิเศษ งานอดิเรก กีฬา เป็นต้น

5.2 การบันทึกพฤติกรรมสะสม (Anecdotal Record) คือ การบันทึกพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาทั้งทางบวกและลบ โดยการสังเกตในขณะที่นักเรียนเล่น เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

5.3 อัตชีวประวัติ (Autobiography) เป็นการบันทึกด้วยนักเรียนเอง จะช่วยให้ครูเข้าใจในตัวเด็กยิ่งขึ้นทั้งอุปนิสัย ความสนใจ ความสามารถพิเศษ เช่นบันทึกงานอดิเรกที่ชอบ เขียนประวัติตนเอง เป็นต้น

6. การจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) การจัดอันดับคุณภาพเป็นเทคนิคการวัดหรือให้คะแนนเกี่ยวกับผลงานที่ยากต่อการให้คะแนนเป็นตัว เลขแน่นอนได้แก่ การวาดเขียน งานการฝีมือ เรียงความ การคัดลายมือ หรือความประพฤติ พัฒนา การทางอารมณ์หรือสังคม ครูผู้สอนจะนำผลงานของนักเรียนมาจัดรวมลำดับเปรียบเทียบทุกคน โดยครูจะสร้างบัตรคะแนนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลงานนั้น ๆ พิจารณาดูว่า ขบวนการที่ปฏิบัติประกอบด้วยส่วนปลีกย่อยอะไรบ้าง เช่นงานฝีมือ ครูควรพิจารณาดู ความริเริ่มสร้างสรรค์ ประโยชน์นำไปใช้และความสวยงาม เป็นต้น จากนั้นก็แจกแต่ละข้อออกเป็นลำดับคุณภาพ 1, 2, 3... ต่อจากนั้นจึงนำการจัดอันดับไปเปลี่ยนเป็นคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ดังตัวอย่างดังนี้

งานฝีมือ "การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้"

ชื่อ	ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์					ประโยชน์ที่ นำไปใช้					ความสวยงาม					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
ดช.																
ดช.																
ดช.																

7. แบบสอบถาม และแบบสำรวจ (Questionnaire & Checklist)

เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวกับความรู้ ความคิด แบบสอบถามเป็นการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ โดยกำหนดขอบเขตของคำถามเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แน่นอน ส่วนแบบสำรวจเป็นการสืบค้นสิ่งที่ต้องการจะทราบโดยทั่วไป โดยสร้างเป็นรูปรายการที่จะสำรวจซึ่งไม่จำเป็นต้องมีผู้ตอบ แต่อาจใช้เทคนิคในการสังเกตเพื่อสำรวจก็ได้

ตัวอย่างแบบสอบถามความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์¹

คำชี้แจง ให้กา ✓ หลังข้อความแต่ละข้อในช่องที่แสดงว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

¹หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกาญจนบุรี, เอกสารการประชุมปฏิบัติการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียน วนัฉบับที่ 3/2522, 2521, หน้า 22.

กิจกรรมที่ปฏิบัติ					
	บ่อยมาก	บ่อย	บ้าง	เกือบจะไม่เคย	ไม่เคย
1. อ่านชีวประวัตินักคณิตศาสตร์ที่สำคัญ 2. ทำการบ้านคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง 3. ซักถามปัญหาคณิตศาสตร์ เวลาครูสอน 4. สนทนาเรื่องราวคณิตศาสตร์กับเพื่อน ๆ 5. ช่วยสอนคณิตศาสตร์ให้คนอื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ฯลฯ					

ตัวอย่างแบบสำรวจรายการโดยใช้การสังเกต!

จุดประสงค์ : การศึกษาพฤติกรรมการศึกษาคณิตศาสตร์

ข้อ	ค่าตนเอง	ค่าเพื่อน	ค่าเพื่อนใกล้เคียง	พฤติกรรมและ เหมาะสมกับกาลเทศะ	กริยามารยาท	ผลการประเมิน
1. คช.						
2. คช.						

1 กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น ป.02/3 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2523),
 หน้า 1.

8. การศึกษาเป็นรายบุคคล (Case Study) เป็นวิธีที่ครูจะได้ศึกษาหาทางช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะราย เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ๆ มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีการศึกษานี้ครูต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งข้อมูลนั้นอาจจะได้มาจากการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกต่าง ๆ ทดสอบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตีความเพื่อหาสาเหตุ และหาทางช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

9. สังคมมิติ (Sociometry) เป็นวิธีการที่จะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลที่อยู่เป็นคณะและใช้ในการพิจารณาวาบุคคลแต่ละคนในกลุ่มเป็นที่ยอมรับของสมาชิกคนอื่นมากน้อยเพียงใด ทำให้สามารถช่วยให้มีการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ ครูสามารถใช้วิธีการนี้ช่วยแนะนำให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ อันจะเป็นประโยชน์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนในการเล่นเกมต่าง ๆ การจัดชั้นเรียนและแบ่งกลุ่มทำงาน

10. การให้สร้างจินตนาการ (Projective Technique) เป็นวิธีการที่ใช้สิ่งเร้าที่มีความหมายให้แก่มนุษย์ทดสอบ เพื่อให้แสดงความรู้สึกหรือทัศนคติของตนออกมาโดยไม่มีคำแนะนำใด ๆ ทั้งสิ้น สิ่งเร้าที่นิยมทั้งภาพเขียน รูปตุ๊กตา หรือสัตว์ต่าง ๆ และมีแบบทดสอบภาพเลื่อนกลางที่เรียกว่า Thematic Apperceptive test และแบบทดสอบของ Rorschach คือภาพที่ได้จากการหยดหมึกมีด้วยกัน 10 ภาพ โดยให้ดูที่ฉะภาพแล้วถามว่าภาพเหล่านี้เป็นรูปอะไรบ้างตามประสบการณ์และความนึกคิดของผู้ถูกทดสอบ แล้วจึงนำคำตอบไปแปลความหมายตามที่ได้เฉลยไว้

ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษา มีประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

1. สุทิน เนียมพลับ, การประเมินผลและการศึกษาประชากร (กรุงเทพฯ มหานคร: โรงพิมพ์วิศวะการพิมพ์, 2522), หน้า 113-116.

ประโยชน์ต่อครู

1. ช่วยให้ครูทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเบื้องต้นของนักเรียนก่อนเข้าเรียน เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
2. ช่วยให้ครูสามารถกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินการผ่านวัตถุประสงค์ในการเรียน ให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน กล่าวคือ ก่อนที่ครูจะกำหนดเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ครูควรทราบระดับความสามารถของผู้เรียนเสียก่อน
3. ช่วยให้ครูทราบว่า การสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด
4. ช่วยให้ครูทราบปัญหาทางการเรียนของนักเรียน เพื่อจะได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน หรือหาวิธีการอื่นใดเพื่อขจัดปัญหาทางการเรียนของนักเรียนต่อไป
5. เพื่อเป็นข้อมูลแก่ครูในการแนะแนวการเรียน การทำงาน การแก้ปัญหาส่วนตัว และแนะแนวอาชีพให้แก่แก่นักเรียน¹

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ เมื่อทราบว่า จะมีการทดสอบ จะทำให้นักเรียนขวนขวายหาความรู้ และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมาเพื่อเตรียมตัวสอบ
2. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนทราบว่าตน เก่ง-อ่อน ในวิชาใดหรือเนื้อหาส่วนใด และมีพัฒนาการอยู่ในระดับใดซึ่งจะช่วยใหญ่ทิศทาง และเชตความสามารถของตน เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนของตนเองต่อไป²

¹สุชา จันท์เอม, "การประเมินผลการเรียน" มิตรครู 10(15 พฤศจิกายน 2511): 28.

²William A. Mehrens and Irvin J. Lehmann, Measurement and Evaluation in Educational Psychology (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1973), p. 10.

ประโยชน์ต่อการบริหาร

การตัดสินใจในการบริหารทางการศึกษาในทุกๆ ระดับ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการวัดและประเมินผลเสมอ เช่นการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ การจัดแบ่งประเภท การรับสมัครนักเรียนเข้าเรียน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานในโรงเรียนกล่าวคือ ผลของการวัดในแต่ละชั้นก็จะสะท้อนให้เห็นการเรียนการสอนในชั้นนั้น ๆ และผลของการวัดในโรงเรียนก็จะ เป็นกระบอกเงาให้เห็นการบริหารของโรงเรียน ซึ่งถ้าได้นำข้อมูลจากการวัดผลมาใช้ในการปรับปรุงด้านการบริหารก็จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประโยชน์ต่อการวิจัย

ผลจากการวัดผลการศึกษาก็จะเป็นข้อมูลช่วยในการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน การแนะแนว และการบริหาร¹

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ในปี พ.ศ. 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นผลให้ระบบการวัดและประเมินผลเปลี่ยนแปลงไปด้วยการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นี้ กำหนดให้โรงเรียนเป็นผู้วัดและประเมินผลเองด้วยความร่วมมือกับครูผู้สอน จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรใหม่นี้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และตัดสินใจผลการเรียน

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ทำได้โดยการ

1.1 การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนที่สอบ กล่าวคือ ทดสอบความพร้อมก่อนเรียนเพื่อทราบพื้นฐานทางกาย อารมณ์ สังคม ความรู้

¹อนันต์ ศรีโสภณ, การวัดและประเมินผลการศึกษา, หน้า 8.

และความคิดของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อครูจะได้นำผลที่ได้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ทำใ้ทราบว่านักเรียนคนใดอ่อน หรือเก่งในด้านใด จะจัดการสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดีที่สุด

1.2 การประเมินความรู้เปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้น เป็นการประเมินผลในลักษณะสอนไปสอบไปเพื่อดูว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมตามที่กำหนดหรือไม่เพียงใด ถ้านักเรียนคนใดยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ครูควรพิจารณาวิธีการปรับปรุงวิธีสอน หรือจัดสอนซ่อมเสริม ในการประเมินผลในลักษณะสอนไปสอบไปนี้ครูควรใช้เครื่องมือวัดหลาย ๆ อย่าง เช่น สังเกต สัมภาษณ์ ตรวจผลงาน และทดสอบการวัดเพื่อประเมินความรู้เปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้นนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู

1.3 การประเมินผลปลายภาค เป็นการประเมินผลเพื่อสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละภาคเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าทางการเรียน ซึ่งจะได้นำไปพิจารณาปรับปรุงตัวเอง และเพื่อให้ครูได้พิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้ทำมาแล้วในช่วงหนึ่งภาคเรียนว่ามีข้อบกพร่องอะไรจะแก้ไขอย่างไร และเป็นการสรุปผลการเรียนรายงานให้ผู้ปกครองทราบ

2. เพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยนำคะแนนที่ได้จากการวัดผลมาใช้ในการตัดสินกล่าวคือ

2.1 ตัดสินว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถ "ผ่าน" จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้นแต่ละหมวดประสบการณ์หรือไม่

2.2 ตัดสินว่านักเรียนมีความสามารถที่จะเลื่อนชั้นไปเรียนชั้นสูงขึ้นไปได้หรือไม่ โดยถือหลักพิจารณาดังนี้

(ก) นักเรียนชั้น ป.1, ป.3, ป.5 ต้องพิจารณาว่านักเรียนผ่านจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้นในแต่ละหมวดประสบการณ์ ร้อยละ 60 หรือไม่ เพราะไม่มีการสอบปลายปี ป.1, ป.3, ป.5 ฉะนั้นครูจะใช้ดุลยพินิจในการขอมิให้เลื่อน

ชั้นขึ้นไปเรียนชั้นสูงขึ้น ถ้าเห็นว่าพอจะสอนซ่อมเสริมในส่วนที่ขาดได้ในปีการศึกษาต่อไป

(ข) นักเรียนชั้น ป.2, ป.4 ต้องพิจารณาว่านักเรียนผู้นั้นสามารถผ่านจุดประสงค์ในแต่ละมวลประสบการณ์ไม่ถึงร้อยละ 60 นั้นบกพร่องไปจากเกณฑ์ที่กำหนดเล็กน้อยพอที่จะอนุญาตให้เขาสอบปลายปีได้

2.3 จัดให้มีการสอบเพื่อประเมินผลปลายปีเฉพาะชั้น ประถมปีที่ 2, 4, 6 ตามวิชาที่กำหนดคือ

ประถมศึกษาปีที่ 1-2	ต้องสอบภาษาไทย	คณิตศาสตร์	
ประถมศึกษาปีที่ 3-4	ต้องสอบภาษาไทย	คณิตศาสตร์	ความรู้พื้นฐาน
ประถมศึกษาปีที่ 5-6	ต้องสอบภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
			สังคมศึกษา พลานามัย ศิลป-ดนตรี การงานอาชีพ
			ภาษาอังกฤษ วิชาเลือก

การตัดสินผลการเรียน

1. การตัดสินผลการเรียนต้องประเมินออกมาเป็น "ระดับผลการเรียน" โดยยึดหลักการประเมินเปรียบเทียบเป็นร้อยละดังนี้

- ระดับ 4 ดีมาก ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรอีกแล้ว
หมายถึงได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
- ระดับ 3 ดี แก้ไขโดยเสริมประสบการณ์เด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
หมายถึงได้คะแนนระหว่างร้อยละ 70-79
- ระดับ 2 ค่อนข้างดี แก้ไขโดยเสริมทักษะให้เกิดความแคล่วคล่องในการทำงานชิ้นอื่น
หมายถึงได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60-69
- ระดับ 1 พอใช้ แก้ไขโดยให้ทำแบบฝึกหัดเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดทักษะ
หมายถึงได้คะแนนระหว่างร้อยละ 40-59

ระดับ 0 ทองแก้ไข คือทองแก้ไขโดยด่วน ด้วยกำลังคนหัดใหม่
หมายถึงได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 40 ลงไป

2. เกณฑ์ในการตัดสิน

2.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 มีเกณฑ์ตัดสิน 2 เกณฑ์ คือ

- เวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- ผ่านจุดประสงค์แต่ละหมวดประสบการณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

2.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4, 6 มีเกณฑ์ตัดสิน 3 เกณฑ์ คือ

- เวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- ผ่านจุดประสงค์แต่ละหมวดประสบการณ์ ร้อยละ 60
- ผ่านการสอบปลายปีใดระดับผลการเรียนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป

2.3 เวลาเรียนไม่ครบ จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหมวดประสบการณ์ไม่ได้ตามเกณฑ์ของชั้น

3. ขอยกเว้น

3.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3, 5

- เวลาเรียนไม่ครบ แต่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้เลื่อนชั้นได้
- เวลาเรียนครบ ผ่านจุดประสงค์ไม่ได้ตามเกณฑ์ ให้เลื่อนชั้นได้ แต่ต้องสอนซ่อมเสริม

3.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4

- เวลาเรียนไม่ครบผ่านจุดประสงค์ให้เข้าสอบได้ ถ้าสอบได้ระดับ 1 ขึ้นไปให้เลื่อนชั้น
- เวลาเรียนครบ ไม่ผ่านจุดประสงค์ให้เข้าสอบได้ ถ้าสอบได้ระดับ 1 ขึ้นไป ให้เลื่อนชั้น
- ผู้เข้าสอบปลายปี ถ้าผลการสอบไม่ผ่านขาดเพียงเล็กน้อย

ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูในการยอมให้เลื่อนชั้นขึ้นไปเรียนใน
ชั้นสูงขึ้น โดยจัดสอนซ่อมเสริมในส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นในปีการ
ศึกษาต่อไป¹

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล

วรณี เดียวสุรินทร์ ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูอาชีวศึกษาต่อ
การวัดและประเมินผลการศึกษาในปัจจุบัน พ.ศ. 2519" โดยใช้ตัวอย่างประชากรจาก
วิทยาลัยกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 16 แห่ง ๆ ละ 50 คน รวมตัวอย่าง
ประชากร 800 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือครูอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการ
ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาจัดการศึกษาตามระบบหน่วยกิต ซึ่งมีการประเมินผลเป็นรายวิชา
เห็นด้วยกับการวัดผลที่ต้องสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งระหว่างภาคเรียนและปลาย
ภาคเรียน และการวัดผลจากงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ จากพัฒนาการด้านเจตคติ
ความสนใจและบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ควรกำหนดอัตราส่วนของระดับคะแนนให้เป็นมาตรฐาน
ใช้กับทุกโรงเรียน ไม่ควรตัดสินได้ตกเป็นรายวิชาด้วยระดับคะแนน "1" นักเรียนที่สอบตก
วิชามังคังควรสอบซ่อมได้เพียง 1 ครั้ง ถ้าสอบไม่ผ่านวิชาเลือกควรให้เรียนซ้ำ หรือเรียน
วิชาอื่นแทน และเห็นว่าคะแนนของวิชาที่สอบซ่อมผ่านได้ไม่ควรสูงกว่าระดับคะแนน "1"²

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการใช้หลักสูตร ประโยคประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 76-
85.

²วรณี เดียวสุรินทร์, "ความคิดเห็นของครูอาชีวศึกษาต่อการวัดและประเมิน
ผลการศึกษาในปัจจุบัน พ.ศ. 2519 (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 30-32.

ในปี พ.ศ. 2521 ปองจิต ออนเฝ้า ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผลการสอนการเรียนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูภาษาไทย 142 คน นักเรียน 240 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 24 แห่ง ผลการศึกษาในด้านปัญหาการวัดและประเมินผลที่ครูประสบคือปัญหาความเวลาเรียนมีจำกัด ทำให้โอกาสวัดผลระหว่างภาคเรียนมีน้อย ไม่ค่อยมีโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในชั้น และสอนไม่ทัน ในด้านผู้เรียนมีปัญหาวาดูเรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ไม่ดีพอ มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย และเตรียมตัวไม่พร้อมที่จะสอบ ด้านความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลครูภาษาไทยประสบปัญหาต่าง ๆ เช่นไม่ชำนาญในการสร้างข้อสอบชนิดต่าง ๆ นอกจากนั้นมีปัญหาคำนวณเวลาในการสร้างและตรวจให้คะแนนข้อสอบมีน้อย การให้เกรดมีปัญหา เพราะเกณฑ์การให้เกรดของครูแต่ละคนต่างกัน

นอกจากนี้ครูภาษาไทยยังต้องการให้โรงเรียนจัดตั้งคลังข้อสอบไว้เป็นแหล่งกลางให้ครูได้ยืมใช้มากที่สุด และจัดหาอุปกรณ์คู่มือการวัดผลให้เพียงพอ¹

สุมาลี จันทรชลอ ได้ศึกษาเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521" ของครูโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 217 คน โดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ครูเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย
2. ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ครูได้ปฏิบัติตามการประเมินผลการเรียนถูกต้องตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรใหม่ในระดับปานกลาง

ปองจิต ออนเฝ้า, "ปัญหาการวัดและประเมินผลการสอนการเรียนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าบทคัดย่อ.

4. ครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนราษฎร์ได้ปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน

5. ครูมีปัญหาคำคัญในการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ในเรื่อง

- 5.1 คู่มือการประเมินผลการเรียนไม่เพียงพอ
- 5.2 ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผลตามที่กระทรวงกำหนด
- 5.3 ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ
- 5.4 ขาดความรู้เกี่ยวกับการเขียนข้อสอบให้ดีและเหมาะสม
- 5.5 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 5.6 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล
- 5.7 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลก่อนเรียน

6. ครูโรงเรียนราษฎร์มีปัญหาในเรื่องขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผลตามที่กระทรวงกำหนด ขาดความรู้เรื่องการประเมินผลแบบใช้กลุ่มใช้เกณฑ์ ขาดความรู้เรื่องการตัดเกรด ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ มากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญ

7. ครูมีปัญหาในเรื่องความรู้ในหลักการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹

¹สุมาลี จันทรชลอ, "การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย, 2522), บทคัดย่อ.

สว่างจิตต์ บารมีอวยชัย ได้ศึกษาเรื่อง "การสอนวรรณคดีในวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวรรณคดีไทย 20 คน นักศึกษา ปกศ. 380 คน พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 ประสบปัญหาในการวัดผลการเรียน การสอนคือไม่สามารถวัดผลได้ทุกด้านตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รองลงมา ร้อยละ 40 ไม่น่าใจกับแบบทดสอบจะวัดผลได้ถูกต้อง และนักศึกษาสวนใหญ่ร้อยละ 71.38 เห็นว่าข้อสอบของอาจารย์มักเน้นหนักด้านความรู้และความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดี¹

สมพงษ์ จิตระดับ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษา และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ท่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521" โดยใช้ตัวอย่างประชากร เป็นผู้บริหารการศึกษา 229 คน ครูประจำการ 226 คน ผลการศึกษาในด้านความพร้อมในการวัดและประเมินผลพบว่า อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี มีความพร้อม และผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ครูในโรงเรียนควรมีความพร้อมในด้าน การสร้างเครื่องมือวัดผลก่อนการ เรียน และในระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ
2. โรงเรียนควรสร้างแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ อยู่เสมอ และเก็บไว้เป็นระบบ ระเบียบดีพอที่ครูจะนำไปใช้ในการวัดผล
3. โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลที่จะช่วยกำหนดระเบียบการ วัดผล เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ตามหลักสูตรใหม่²

¹สว่างจิตต์ บารมีอวยชัย, "การสอนวรรณคดีไทยในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 78, 148.

²สมพงษ์ จิตระดับ, "ความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษาและครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครท่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 146.

วิไล โบริ์เสวีวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการไร้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6" ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนพบว่า ผู้บริหารและครู ป.1 มีปัญหามากในเรื่อง ความพร้อมในด้านเอกสาร การประเมินผล ความพร้อมด้านวัสดุที่จะมาจัดทำแบบทดสอบ การตัดสินใจของครูในการให้เด็กผ่านพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ความสามารถของครูในการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียน บางพฤติกรรมที่ไม่สามารถเห็นเด่นชัด เช่น เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัยคุ้มครองตนเองได้ ความร่วมมือจากคณะครู ผู้บริหารในการสร้างเครื่องมือวัดผลก่อนการเรียนและระหว่างการเรียน เป็นระยะ ๆ ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลที่จะช่วย กำหนดระเบียบการวัดผล เสนอขยาตราฐานต่าง ๆ ตามแนวหลักสูตรใหม่ ความร่วมมือจากผูปกครองในการติดตามผลการปฏิบัติตัวของผู้เรียน ความร่วมมือช่วยเหลือจากทาง จังหวัดในการนำขอทดสอบมาตรฐานมาตรฐานตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเป็น ระยะ ๆ ¹

สุภกัญญา สุจริตจิตร ได้ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา" โดยใช้แบบสอบถามครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 310 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 40 คน สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 30 คน และสังกัดเทศบาล จำนวน 25 คน ผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่

วิไล โบริ์เสวีวงศ์, "ปัญหาการไร้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2522), บทคัดย่อ.

กำหนดไว้ในแผนการสอน การตรวจสอบพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียน ครูตามไปตรวจสอบที่บ้านไม่ได้หมดเป็นปัญหาในการนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนะวิธีแก้ไขโดยจัดอบรมเรื่องการวัดและประเมินผลอีกโดยใช้เวลาให้มากกว่าเดิม และควรหาวิธีการที่แจ่มแจ้งและแนะนำให้ผู้ปกครองเข้าใจวิธีตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนบ้าง ซึ่งจะช่วยให้ครูตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนของเด็กได้ถูกต้องตามความเป็นจริงยิ่งขึ้น¹

สุทิน เนียมพลับ ได้ศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด ที่มีการสอบรวมครั้งเดียวกับการสอบหลายครั้ง โดยทดลองสอนบทเรียนวิชาคณิตศาสตร์แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนประถมศึกษาบางแค จำนวน 60 คน ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอบย่อยหลายครั้งมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอบเพียงครั้งเดียวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งในภาคความรู้ความเข้าใจ ภาคการนำไปใช้ และภาคความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้รวมกัน²

ในปี 1975 เกรย์ เอ็ม คีปเปิล (Grey M. Kippel) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความคงอยู่ของความรู้ (Retention) ของนักเรียนระดับ 6 จาก

¹สุภกัญญา สุจริตจิตร, "ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 153-158.

²สุทิน เนียมพลับ, "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด ที่มีการสอบรวมครั้งเดียวกับการสอบหลายครั้ง". (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), บทคัดย่อ.

โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ในกรุงนิวยอร์ก ซึ่งเป็นนักเรียนชาย 148 คน นักเรียนหญิง 112 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นทำการทดสอบด้วยข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แล้วแจ้งผลการสอบ (Feedback) ทันที หลังจากสอบเสร็จให้นักเรียนกลุ่มหนึ่ง อีกกลุ่มหนึ่งแจ้งผลการสอบ 1, 2 หรือ 3 วัน หลังจากแจ้งผลการสอบแล้ว 3 วัน ก็ทำการทดสอบความคงอยู่ของความรู้ (Retention test) ผลปรากฏว่านักเรียนที่รู้ผลการสอบภายใน 1 วัน สามารถทำคะแนนได้สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ผลการสอบหลังจากสอบเสร็จ และไม่มี ความแตกต่างกันในด้านความคงอยู่ของความรู้ (Retention) ของนักเรียนที่รู้ผลการสอบภายใน 1, 2 หรือ 3 วัน¹

ในปี 1976 อาร์ เจ คาร์ราเกอร์ (R. J. Karraker) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการทดสอบโดยศึกษาจากนักศึกษาปีที่ 1 จำนวน 72 คน แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ พวกที่มีความสามารถทางการเรียนสูง และพวกที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ แต่ละพวกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับการทดสอบย่อยอยู่เสมอ พร้อมทั้งมีเฉลยคำตอบที่ถูกต้องทันที กลุ่มที่ได้รับการทดสอบย่อยแต่ไม่มีเฉลย และกลุ่มที่ไม่ได้รับการทดสอบย่อยเลย ปรากฏผลว่ากลุ่มที่มีการทดสอบย่อยแล้วเฉลย ได้คะแนนเฉลี่ยผลคิดของคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่มีการทดสอบย่อยแล้วไม่เฉลย และกลุ่มที่ไม่มีการทดสอบย่อย เปรียบเทียบความแตกต่างมีผลผลัดของคะแนนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการทดสอบย่อยแล้วเฉลย กับกลุ่มที่ไม่มีการทดสอบย่อย โดยใช้ค่าทดสอบที (t-test) พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01²

¹Gary M. Kippel, "Information Feedback, Need Achievement and Retention," The Journal of Educational Research 68(March 1976) : 256-260.

²R. J. Karraker, "Knowledge of Results and Incorrect Recall of Plausible Multiple-Choice Alternative," Journal of Educational Psychology 58(February 1967): 11-14.

การวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับระบบการศึกษา และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่จากวรรณคดี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอีกมากมาย ดังนั้นครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยตรง ควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญนี้และพยายามศึกษาหาความรู้ ตลอดจนทำความเข้าใจในการวัดและประเมินผลให้ดีที่สุด เพื่อจะสามารถวัดและประเมินผลการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย